



Museum Vaassen Historie

Jubileumexpositie

Najaar:

Paul Akkerman
Scholen in Vaassen
Zwembaden in Vaassen
Huishouden van vroeger

Winter:

Kerstexpositie met
kerstgroepen uit heel
de wereld

Paul Akkerman

Scholen

Zwembaden

Huishouden

zijn de onderdelen van
de najaarsexpositie en
worden in deze
Nieuwsbrief nader
uiteengezet.

De tentoonstelling loopt tot 24 november

De opening is op 13
september van
15.00 – 17.00 uur.

Postadres:

G.J. van Peursem
(secretaris)

Hommelbrinkstede 111
8171 JA Vaassen.

Paul Akkerman

Paul Maria Akkerman werd geboren op 3 januari 1926. Naast de ouders bestond het gezin uit vijf zonen en twee dochters. Paul doorliep de lagere school en de neutrale ULO te Vaassen. In 1942 zou hij naar het Seminarie in Apeldoorn gaan, maar de priesteropleiding werd verplaatst naar Ootmarsum. In maart 1944 kwam Paul weer naar Vaassen.



Van 1946 tot 1948 ging hij in het kader van de politionele acties als vrijwilliger naar Nederlands-Indië. In West-Sumatra en op Java hield hij zich vooral met tekenen en schilderen bezig, tussen de strijdende partijen. Hij kreeg daar les van een Chinese kunstenaar, wat in zijn latere werk af en toe zichtbaar was.

Terug in Nederland ontmoette hij Ada Hullegie. In 1948 ging Paul naar de kunstacademie in Maastricht en vond werk bij de aardewerkfabriek De Sphinx. Rond oktober 1949 woonde hij in Epe en werkte enige tijd in het pottenbakkersatelier van Frans Slot, de opvolger van de in 1948 overleden Chris Lanooy. Hier kreeg hij de geheime recepten van zijn latere, bijzonder mooie glazuren. In 1950 keerde Paul terug naar Vaassen waar hij op kantoor ging werken bij een garagebedrijf. Aangespoord door zijn aanstaande schoonouders volgde hij cursussen om les te kunnen geven in het lager onderwijs. Vervolgens werd hij onderwijzer op de Gerardus Majella school waar zijn vader hoofd was. In 1955 trouwde Paul met Ada. Ze kregen drie dochters en een zoon. De eerste jaren woonden ze in het pand aan de Dorpsstraat waarin later onder meer de Boerenleenbank en de DA drogisterij gehuisvest was. Paul had hier een pottenbakkersruimte op zolder en een oven beneden in de keuken. Zo ontwikkelde hij zich als pottenbakker pur sang.

In 1962 heeft Paul een jaar lang op zaterdagen creativiteitslessen gegeven aan het Thomas à Kempis College in Zwolle. In die tijd verhuisde het gezin naar Jan Mulderstraat 39 in Vaassen. Van 1966 tot 1970 doceerde Paul zaterdags creatieve vakken aan het Seminarie in Apeldoorn. Vanaf 1968 gaf hij onderwijs in tekenen en handvaardigheid aan de Neutrale MULO in Vaassen. In 1980 werd hij om medische redenen afgekeurd.

Vervolg op pagina 2



Niet alleen vóór, maar vooral ook ná 1980 hield hij zich intensief met pottenbakken bezig. In zijn atelier achter het woonhuis maakte hij o.a. vazen in allerlei vormen, maten en kleuren, schalen, koffie- en theeserviezen, gedecoreerde bordjes, een schaakspel, kleine en grote beelden. Als Paul signeerde deed hij dat meestal met PMA of PA met of zonder punt(en). Voor de begraafplaats De Wanenk vervaardigde hij een beeld met Christus aan het kruis.

In 1985 maakte hij het standbeeld van Willem van Tongeren (1864-1942), een markante marskramer uit Epe. Dit beeld valt nog steeds te bewonderen naast de Hervormde kerk aan de Vaassense Dorpsstraat. In latere jaren vervaardigde Paul ook tableaus van tegels, geglazuurde keramiek en hout. Behalve tekeningen, aquarellen en logo's maakte hij verder een klein aantal schilderijen, waarbij donkere tinten overheersten. Tegen zijn zin moest Paul vaak seriereproducties voor verenigingen maken of zich houden aan wensen van opdrachtgevers. Hij kon bijna nooit nee zeggen. Paul was zeer veelzijdig en had naast zijn gevoel voor kunst veel affiniteit met (kerk)muziek. Hij dirigeerde verschillende koren.

Paul fietste graag en veel, niet alleen over de Veluwe en daarbuiten, maar vooral ook in zijn dorp waar hij bezoekjes bracht aan bekenden. Op 21 januari 1988 is Paul onverwacht overleden.

(Bron: artikel René Taselaar in Ampt Epe nr. 175)



Paul Akkerman
Tentoonstelling 2011



Houtsnijwerk gemaakt door Paul Akkerman en geschonken aan René Taselaar.

Na verkoop van de woning van voormalig tandarts R. Taselaar in 2017 kwam dit houtsnijwerk in het bezit van Museum Vaassen Historie.



Verdwenen scholen

1



De Dorpschool stond in de volksmond vroeger bekend als 'de school van meester Tieman' die in 1832 als hulponderwijzer naar Vaassen kwam. In 1834 werd op de hoek van de Dorpsstraat en Stationsstraat de nieuwe school in gebruik genomen. Vanwege een verbouwing rond 1890 kregen de kinderen een week vakantie en daarna werden de lessen tijdelijk voorgezet in lokalen van kasteel Cannenburch, beschikbaar gesteld door Baron van Lijnden. Door een grote toeloop van kinderen werd er in 1911 weer verbouwd en daarmee verdween het voorste en tevens oudste deel van het gebouw. Het nieuwe gedeelte bevatte vier lokalen en een grote hal, die als gymnastieklokaal dienst deed. Het schoolhuis, de woning van de hoofdonderwijzer, werd meer naar achteren geplaatst en de speelplaats kwam er naast te liggen. Een groot ijzeren hek sloot de gehele ruimte af van Dorpsstraat en de Stationsstraat.

In de jaren dertig was het gebouw al weer te klein. Er kwam een verdieping op het voorste gedeelte en de benedenverdieping werd aangepast. In 1959 kreeg de school wederom een opknapbeurt. In 1988 ontkwam het gebouw echter niet meer aan de slopershamer. Op de vrijgekomen plek verscheen het appartementencomplex Residentie De Linden.

De leerlingen van de Dorpschool verhuisden naar De Sprengse, een nieuw schoolgebouw in de wijk Oosterhof.

Verdwenen scholen

2

De bijzonder neutrale (m)ulo-school

Een Commissie had als doel een school voor uitgebreid lager onderwijs op te richten 'ten gerieve van vele ouders die hunne kinderen meer wetenschappelijk wenschen op te voeden'. In 1878 werden de schooldeuren geopend.

Deze zogenaamde Franse school, gelegen aan de Dorpsstraat tussen café De Valk en bakkerij Visser, was in het begin een school voor de elite. In 1881 besloot de Raad dat het een openbare school moest worden. Door het geringe aantal leerlingen werd de school een aantal keren met sluiting bedreigd.

In 1923 waren er nog acht leerlingen. Door een aantal belanghebbende ouders werd een schoolvereniging opgericht en de Neutrale Ulo werd een feit met dertig leerlingen.

Tot 1954 werd er aan de Dorpsstraat onderwijs gegeven.

Door gebrek aan ruimte, hygiëne, zon en licht werd een nieuwe school gebouwd aan de Prins Hendrikweg.

Het oude schoolgebouw werd in 1971 afgebroken. Op deze plek staat nu een appartementencomplex waarin o.a. AMI Kappers is gehuisvest.



(Bron: Wandelend door de Dorpsstraat 1900-1950, door F.J.T. Schumacher)

Zwembaden

Het professionele zwemonderwijs kwam aan het einde van de 19e eeuw tot ontwikkeling. Pas in het begin van de 20e eeuw kreeg het schoolzwemmen, gestimuleerd door de overheid, meer aandacht. Sportfondsen Nederland was de eerste grote zwemexploitant die zwembaden aanlegde.

Met hulp van de gemeente en door stortingen van leden van de zwemverenigingen wist Sportfondsen in de jaren hierna tientallen zwembaden te openen. Later volgden ook andere exploitanten en werden er extra zwembaden geopend. In het museum zijn veel historische zwemmateriaal te zien die in bruikleen zijn gegeven door het Zwem Informatie- en Documentatiecentrum.

In 1930 werd het eerste Vaassense zwembad geopend op initiatief van de Vereniging Vaassens Vooruitgang. De heer Mees stelde grond beschikbaar.

Nadat het bad 21 jaar een belangrijke rol had vervuld werd het tijd voor een ander bad. Het wel erg frisse sprengenwater waarmee het bad bij de familie Schoemaker aan de Elspeterweg werd gevuld, was al geruime tijd een rem voor de ontwikkeling van de zwemsport in Vaassen.

Al in 1949 waren er plannen gemaakt voor het aanleggen van een nieuw zwembad, o.a. op de Oosterhof bij de waterrij van de heer Bos. Een moeilijkheid was daar het aankopen van de benodigde grond, wat een bedrag van ca. zesduizend gulden zou hebben gekost en de niet ideale ligging ten opzichte van het centrum van het dorp.

In de loop van het jaar 1950 hoopte de N.V. Industrie haar duizendste personeelslid in te schrijven. De directie vierde dit gedenkwaardige feit door de Vaassense bevolking een prachtig modern zwembad aan te bieden. Het bad werd aangelegd naast het sportterrein in de Zandkuil op de Koekoek. In 1950 werd de eerste spade zand verplaatst door de dochter van ir. J. van Achterberg, directeur van de N.V. Industrie. In 1951 werd het nieuwe zwembad officieel geopend.

De geschiedenis van de Vaassense zwembaden wordt op deze tentoonstelling uitvoerig met foto's en teksten in beeld gebracht. Natuurlijk ontbreekt ook de laatst gerealiseerde 'zwemparel' niet, het Zwem- en Sportcentrum De Koekoek, dat in 2014 verkozen werd tot het beste zwembad van Nederland in de categorie 100.000 tot 200.000 bezoekers.



Huishouden van vroeger



Het sobere dagelijks leven in de jaren vijftig en zestig.

Er heerste rust en regelmaat. Het gezin was de hoeksteen van de samenleving en bood gezelligheid en geborgenheid. Het was de tijd van soberheid en hard werken. Moeder was de spil van het gezin en vader zorgde voor het inkomen. Het beeld van de jaren vijftig van de vorige eeuw richt zich op eenvoud en knusheid. De zware overgordijnen zijn in de herfst- en wintermaanden 's avonds dicht, het licht brandt en de kolenkachel snort. De tafel in de huiskamer, staand onder een grote hanglamp, is het middelpunt van het gezinsleven. Vader leest de krant, de kinderen spelen zoet en moeder zorgt voor de huishoudelijke klusjes. Want er is altijd wel wat te doen, zaken waar ze overdag niet aan toekomt, voornamelijk verstelwerk en breien. De tafel is ook het centrale punt voor gezelschapsspelletjes: monopoly, mens-erger-je-niet, sjoelen, pim-pam-pet en het nieuwe spel Electro zijn favoriete bezigheden. Het ritme van de maaltijden ligt vast: 's morgens pap of brood, rond het middaguur brood en 's avonds als vader thuis komt wordt er warm gegeten:

aardappelen, groente en vlees.

Aan de jarenlange rantsoenering van levensmiddelen, vanwege de schaarste tijdens de Duitse bezetting (1940-1945), komt pas in 1952 een eind.

Televisie is er nog nauwelijks: 26.000 geregistreerde toestellen in 1956. Een tv-toestel is erg duur, soms enkele maandsalarissen. De omroepen zenden wekelijks maar enkele uren uit, in zwart-wit. De radio heeft twee Nederlandstalige zenders: Hilversum 1 en 2.

Vaste rituelen

De kinderen groeien op met de 3 R's: rust, reinheid en regelmaat. De grote voorjaars schoonmaak is een belangrijk onderdeel van het huishouden, waarbij de oudste puberdochters ook vaak worden ingezet: een goede leerschool voor als ze in de toekomst zelf een gezin hebben. Ze helpen moeder bij de dagelijkse klusjes in een groot gezin. Maandag is de wasdag. Het wassen van kleding is wel de zwaarste taak van de huisvrouw. Dit werk wordt later minder zwaar, doordat de wasketel en de wringer, om het wasgoed handmatig uit te wringen, worden vervangen door de wasmachine en de elektrische centrifuge. Ook de elektrische stofzuiger, het strijkijzer, de vaatwasser, mixer, het broodrooster, de snelkookpan en grill doen later in deze periode hun intrede. Vanwege de lage lonen zijn deze dure apparaten voor de arbeiders nog een luxe.



Nieuwsbrief

Museum Vaassen Historie

ADRES:
Dorpsstraat 73
8171 BM Vaassen

Het museum is gevestigd op de eerste verdieping, boven lifestyle winkel Fifty8.

Een traplift is aanwezig

De toegang is gratis!

Voor scholen en groepen kunnen rondleidingen met deskundige begeleiding worden verzorgd, ook buiten de reguliere openingstijden. De kosten bedragen 50 euro per groep. Afspraak per e-mail of via één van de bestuursleden van het museum.

TELEFOON:
0578-623456
(alleen tijdens openingstijden)

E-MAIL:
info@vaassenhistorie.nl

Bezoek onze website!

Ga naar:

www.vaassenhistorie.nl

**Suppoosten
gevraagd
voor met
name
de
zaterdagmiddag**



Mededelingen

De opening van de najaarstentoonstelling vindt plaats op 13 september aanstaande van 15.00 – 17.00 uur.

Met het oog op de viering 75 jaar Vrijheid in 2020 bereidt Broken Wings een viertal exposities voor op vier locaties in de gemeente Epe, waaronder Museum Vaassen Historie.

Gerrit Kamphuis gaf tijdens de bestuursvergadering een uitgebreide toelichting op aanpak, uitvoering en voortgang van de vier exposities.

De expositie 75 jaar Vrijheid van Broken Wings duurt t/m augustus 2020.

De kersttentoonstelling is van 30 november tot 4 januari

Wil Vijge stopt met haar werk voor het museum

Het is 10 jaar geleden dat het museum werd geopend. In het begin werden er veel objecten ingebracht die letterlijk op een hoop kwamen te liggen. Na een half jaar werd pas de werkgroep collectiebeheer in het leven geroepen. Men begon dus met een aardige achterstand. Bijna vanaf het begin is Wil Vijge hierbij betrokken geweest. Met behulp van een computersysteem werden de genummerde objecten o.a. in een groep geplaatst en voorzien van een foto. Ook werd in dit systeem aangegeven op welk schap ze in het magazijn te vinden waren. Wil heeft al die jaren met veel inzet en discipline de gegevens ingevoerd in de computer. Ook was ze in al die jaren een enthousiast en gewaardeerd suppoost. Ze heeft te kennen gegeven na 10 jaar een punt achter het werk voor het museum te willen zetten. We danken Wil voor haar inzet en gezelligheid.

